

Gamtos tyrimo centro Ekologijos instituto medžioklės tyrimo stacionaro

“Vilkaraistis“ (esančio Molėtų rajone)

Apie mokslo ir mokymo medžioklės plotuose taikytų gyvūnijų apsaugos ir naudojimo bei gausos reguliavimo priemonės 2019-2020 m. medžioklės sezonams

Ataskaita

2020 -03 - 31

2019-2020 m. medžioklės tyrimų stacionare “Vilkaraistis“ buvo medžiojama tykojant, sėlinant ir medžiojant su varovais, medžiojamųjų žvėrių gausos reguliavimo ir mokslinių tyrimų tikslais. Viso sumedžiota: elnių – 2, stirnių – 5, stirnų –3, šernų – 4, bebrų – 8, pilkųjų kiškių–3, lapių – 3, miškinių kiaunių – 1, juodųjų šeškų –1, kanadinių audinių –1. Medžioklės tyrimo stacionare priemonės buvo vykdomos pagal Mokslo ir mokymo medžioklės plotų tvarkymo programą 2019 – 2020 m. medžioklės sezonui. Mokymo tikslais buvo organizuotos varyminės medžioklės ir mokymo seminaras gyvūnų išdorojimo klausimais kartu su VU Gamtos fakulteto studentais ir dėstytojais. Stacionare buvo tęsiami ankstesniais metais pradėti moksliniai tyrimai: bebrų populiacijos struktūros ir teritorinės dinamikos bei bebrų vadų dydžio pagal interjerinius rodiklius (A. Ulevičius), taip pat renkami mėginiai bebrų šeimų genetiniams tyrimams (E. Bukelskis); panaudojant sugautus ir sumedžiotus žvėris renkami morfometrinių duomenys apie bebrus, smulkius ir vidutinius plėšriuosius žinduolius (miškinė kiaunė, juodasis šeškas, lapė, (L. Baltrūnaitė, D. Butkauskas); atliekami invazinių žinduolių rūšių (kanadinė audinė, mangutas, ondatra) gausumo tyrimai naudojant stebėjimo kameras (V. Stirkė, M. Jasiulionis); atliekami šernų ir elninių žvėrių parazitologiniai ir genetiniai tyrimai (D. Butkauskas). Molekulinės ekologijos laboratorijoje buvo tiriami sumedžiotų lapių, juodųjų šeškų bei kanadinių audinių žarnynai siekiant nustatyti užsikrėtimą specifinėmis sarkosporidijų rūšimis. Naudojant molekulinis rūšies identifikavimo metodus tiriant žarnyne aptiktas oocistas, nustatyta, kad lapės ir mangutai yra makrocistas tarpinių šeiminių raumeniniuose audiniuose formuojančių (*Sarkocystis rileyi*) rūšies sarkosporidijų galutiniai šeiminkai (J. Grikiėnė, D. Butkauskas). Taip pat buvo vykdomi vidutinio dydžio plėšrūnų (lapė, mangutas, miškinė kiaunė) genetiniai populiaciniai tyrimai (L. Baltrūnaitė) bei kanopinių žvėrių vislumo ir dauginimosi efektyvumo tyrimai pagal sumedžiotų gyvūnų (gimdų ir embrionų analizę) (R. Varanauskas). Tęsiami anksčiau pradėti ūdrų paplitimo, gausumo bei mitybos tyrimai Vikaraisčio miške esančiuose vandens telkiniuose.

Daugeliui tyrimų yra reikalingas surinkti tam tikras gyvūnų skaičius, todėl apibendrinant mokslinius rezultatus ar sisteminant duomenys yra užtrunkama nemažai laiko. Tyrimo rezultatai susiję su Medžioklės tyrimų stacionaro veikla dažniausiai yra skelbiami mokslinėje spaudoje. Atlikti tyrimai ir surinkti duomenys apie kanopinių žvėrių gausumą ir pasiskirstymą Vilkaraisčio miške yra teikiami nacionalinio monitoringo programai. Vilkaraisčio miške buvo išskirti du maršrutai siekiant nustatyti kanopinių žvėrių ir didžiųjų plėšrūnų (meška, vilkas, lūšis) paplitimą ir gausą pagal maršrutus apskaitos pėdsakų sniege metodiką. Ankstesniais metais, kai buvo pakankama sniego danga ir galima buvo identifikuoti gyvūnų pėdsakus, tyrimų rezultatų ataskaitos buvo pateiktos Valstybiniai saugomų teritorijų tarnybai prie AM. Deja, šiais metais dėl sniego dangos nebuvimo maršrutinę žvėrių apskaitą Vilkaraisčio miške nebuvo atliekama. Medžiojamosios faunos išteklių esantys Vilkaraisčio medžioklės stacionaro plotuose vertinami vizualiai, susikaupimo ir viliojimo vietose, prie medžioklės bokštelių bei stebėjimo vidio kamerų pagalba.

Šis žiemos sezonas nebuvo sunkus žvėrimis todėl papildomas medžiojamųjų gyvūnų šėrimas nebuvo organizuojamas. Ataskaitiniu laikotarpiu organizuotos plėšrūnų gausumo reguliavimo priemonės, o sumedžiotos 2 lapės buvo pristatytos Molėtų raj. veterinariniai tarnybai, tyrimams dėl pasiutligės prevencijos. Bebrų gausumo reguliavimas vyko įvairiose stacionaro vietose, ypač tose vietose kurias nurodė miškininkai, kur jie darė akivaizdžią žalą miško kultūroms ir melioracijos sistemoms. Buvo organizuotos šernų medžioklės prie pasėlių, bei ūkininkų laukuose. Kadangi po afrikinio kiaulių maro šernų populiacija Vilkaraisčio miške ženkliai yra sumažėjusi tai jų daroma žala ūkininkų kultūroms buvo nedidelė. Taip pat buvo tęsiamos visos kitos rekomenduojamos prevencinės priemonės (kritusių šernų paieška, atliekamas gyvūnų doravimo aikštelės dezinfekavimas) pagal Valstybinės veterinarinės tarnybos ir AM nurodymus.

Naujam mokslo ir mokymo medžioklės 2020-2021 m. sezonui yra parengta medžioklės stacionaro „Vilkaraisčio“ plotų tvarkymo ir tyrimų programa, kuri pateikta AM Gamtos apsaugos ir miškų departamentui ir Utenos regiono aplinkos apsaugos valdybai. Vilkaraisčio miške pagal apskaitos duomenys 2020 m. gyveno: 5 briedžiai (2 patinai, 2 patelės ir jauniklis) 21 tauriųjų elnių, (jų tarpe 8 patinai, 13 patelių ir jauniklių vyresnių, kaip 1,5 m amžiaus), 46 stirnos (20 patinų, 26 patelės ir jaunikliai), įvairaus amžiaus šernų yra apie 8 individai. Taip pat priskaičiuojama 5 barsukai, 18 bebrų, plotuose yra usūrinių šunų, kiaunių, pilkųjų kiškių, bei

kitos smulkesnės nemedžiojamos faunos. Vilkaraisčio miške medžioklės sezono metu buvo pastebėta lūšis.

Atsakingas medžioklės tyrimo stacionaro
“Vilkaraistis“ plotų prižiūrėtojas

dr. Vytautas Kesminas